

YENİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI

Modern Turkish Literature Researches

Ocak-Haziran 2018/10-19 (204-206)

SERBEST ŞİİRİN İLK KURAMCISI: NUREDDİN FERRUH ALKEND

Fırat Caner¹

ORCID: 0000-0002-5929-028X

Anahtar Kelimeler: Vezin, Kafiye, Şiir, Ara Nesil.

Ali İhsan Kolcu (2017). *Serbest Şiirin İlk Kuramcısı: Nureddin Ferruh Alkend: Hayatı-Sanatı-Eserleri*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi, 2017. 236 s.

Ali İhsan Kolcu'nun *Serbest Şiirin İlk Kuramcısı: Nureddin Ferruh Alkend: Hayatı-Sanatı-Eserleri* adlı kitabı Kasım 2017 tarihinde Salkımsöğüt Yayınevi tarafından yayımlandı. 236 sayfalık kitabın "İçindekiler" kısmı 7 ana başlık içermektedir: Ailesi, Eserleri, Sanatı, Metinler, Makaleler, Mektuplar, Otobiyografi. 58. sayfaya kadarki kısım, Ali İhsan Kolcu'nun Nureddin Ferruh Alkend'in hayatı ve eserleri hakkında verdiği malumattan; 59. sayfadan 206. Sayfaya kadar olan kısım da Nureddin Ferruh'un kaleme aldığı metinlerden meydana gelmektedir. Bunları 2 sayfalık bir sonuç bölümü, 3 sayfalık bir kaynakça, 3 sayfalık bir dizin ve konuyla ilgili fotoğraflar takip etmektedir.

Kitabın birinci ana başlığı (Ailesi) altında Nureddin Ferruh'un hayatı incelenmekte, Nureddin Ferruh'un -Ali İhsan Kolcu'nun yayına hazırladığı ve Kasım 2017'de yayımlanan- notlarına dayanılarak, ailesi ve yaşamı hakkında daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış bilgiler verilmekte, mevcut bazı yanlış bilgileri de düzeltmektedir. Örneğin: Rıza Tevfik'in verdiği bilgiler ışığında Nureddin Ferruh'un babası 1822 Sakız isyanı sırasında yetim kalan ve isyanın Osmanlı kuvvetlerince bastırılmasından sonra İstanbul'a getirilip evlatlık verilen Rum çocukların torunlarından Ferruh Bey'dir (1945: 6). Ali İhsan Kolcu, kitabında bir Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgesine atıfla (Tarih: 29/Z/1234 Dosya No: 1 Gömlek No: 440) Nureddin Ferruh'un dedesinin Çerkezistan doğumlu Abdullah Efendi olduğunu söyleyerek Rıza Tevfik'in verdiği yanlış bilgiyi düzeltmektedir (s.5). Bu ana başlık altında yer alan 14. ve 33. sayfalar arasındaki kısım, Kolcu'nun Nureddin Ferruh Alkend'in şahsî notlarını derleyerek yayına hazırladığı ve aynı ay içerisinde yayımlanan *Ahrâr Fırkası ve II. Meşrutiyet Anıları* adlı kitabın inceleme kısmının aynıdır.

¹ Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi
firatcaner@yahoo.com

Dolayısıyla Nureddin Ferruh'un edebi kişiliği ile ilgilenmeyen tarih meraklıları, biyografik bilgiler için bu kaynağa da başvurabilir.

Kitabın ikinci ana başlığı (Eserleri) altında Nureddin Ferruh'un eserleri listelenmekte, üçüncü ana başlık (Sanatı) altında ise şairin sanat anlayışı hakkında bilgi verilmemektedir. Kapsamlı bir içeriğe sahip olan bu kısımda, yan literatürde mevcut bazı bilgilere değinilmemektedir. Örneğin Abdullah Uçman'a göre Nureddin Ferruh'un *Şafak Sadâları* adlı kitabına yönelik ağır eleştiriler karşısında Rıza Tevfik onu savunmaktan geri kalmamıştır (s. 212) ama Ali İhsan Kolcu, Uçman'ın bahsettiği bu olaya değinmemekte ve Rıza Tevfik'in Nureddin Ferruh'un hayatındaki rolünü, onu rahle-i tedrisinden geçirmiş olmasına indirgemektedir: "Rıza Tevfik'in Nureddin Ferruh üzerindeki etkisini bize göre onun kaleme aldığı, sanat, felsefe, sanat felsefesi ve estetik konularındaki yazılarında aramak gerekir" (s. 36). Ayrıca, kitapta Nureddin Ferruh'un sanat anlayışı ele alınırken sadece birincil kaynaklar kullanılmakta; bu konuda daha önce yapılmış ve bu kitapta yer alan, Nureddin Ferruh'un sanat anlayışını aynı birincil kaynaklardan yola çıkarak anlatan -daha önce yapılmış- çalışmalara atıf yapılmamakta, onların varlığından-eleştirmek maksadıyla bile olsa- bahsedilmemektedir. Söz konusu kaynaklar, Sevim Şermet'in 2010 yılında yayımladığı (*Turkish Studies*, 5(2), 1333-1352.) "Serbest Şiirin Tarihine Girişte Unutulan Bir İsim: Nurettin Ferruh ve Şiir Sanatı" başlıklı makalesi ile Ömür Aybar'ın 2013'te yayımladığı (*Turkish Studies*, 8/4, Bahar 2013, s. 213-222.) "Nureddin Ferruh ve Şafak Sadaları Üzerine Bir İnceleme" başlıklı makalesidir. Fakat bunlardan daha önemli ve çok daha erken tarihli olan bir çalışma daha vardır ki, tespit edebildiğimiz kadarıyla Türk edebiyatı araştırmaları içinde Nureddin Ferruh'un ilk kez gündeme getirildiği çalışma odur: Hasan Kolcu'nun 1993 yılında Kültür Bakanlığınca yayımlanan *Türk Edebiyatında Hece-Aruz Tartışmaları* adlı kitabı. Ali İhsan Kolcu'nun kitapta yer alan iki tezi de bu bölümde yer almaktadır: 1. Nureddin Ferruh'un şiirde özgürleşmeye yönelik teşebbüsü, esasında o dönemin siyasî hayatındaki özgürlükçü hareketlerin edebiyattaki yansımasıdır (s.35). 2. Nureddin Ferruh'un yeniymiş gibi görünen fikirleri aslında Ara Nesil sanatçıları arasında sürüp giden tartışmaların derlenip toplanmış bir hâlden ibarettir (s.42).

Kitabın dördüncü (Metinler), beşinci (Makaleler) ve altıncı (Mektuplar) ana başlıkları altında, Nureddin Ferruh tarafından kaleme alınmış eserlerin Latin alfabesine aktarılmış hâlleri yer almaktadır. "Metinler" başlıklı dördüncü bölümde şairin *Şafak Sadâları* adlı şiir kitabı, "Makaleler" başlıklı beşinci bölümde -Ahmet Mithat Efendi'nin kendisine yazdığı mektup hariç- kaleme aldığı makaleler, "Mektuplar" başlıklı altıncı bölümde Cerrahizâde Sacid Bey'e yazdığı iki ve Hakkı Tarık Bey'e yazdığı bir mektup bulunmaktadır. "Otobiyografiler" başlıklı son bölümde, sırasıyla Nureddin Ferruh'un kendisi hakkında yazdığı bir metin, *Şafak Sadâları* hakkında kaleme alınıp Malûmat dergisinde yayımlanmış yazarı belli olmayan bir eleştiri metni, Ali İhsan Kolcu'nun konu hakkındaki yorumlarını özetlediği "Sonuç" kısmı, kaynakça, dizin ve Nureddin Ferruh ile ilgili fotoğraflar vardır.

Serbest Şiirin İlk Kuramcısı: Nureddin Ferruh Alkend: Hayatı-Sanatı-Eserleri adlı kitap, edebiyat tarihi incelemelerinde –hem edebiyatı bıraktığı hem de kendinden sonra gelen nesilleri etkileyen bir eser vücuda getiremediği veya Kolcu'nun deyişiyile “yaşarken elde edeceği şöhret, spekülasyon ve polemik gibi ister istemez edebi şöhreti besleyen unsurlardan uzak” kaldığı (s. 208) için- adı anılmayan bir şairi ve eserini, bir dönemin edebiyat hayatındaki zihniyet ile siyasî hayatındaki zihniyet arasındaki paralelliği vurgulayacak şekilde gündeme getirmiş ve Nureddin Ferruh'un eserleri hakkında yapılacak analizler için gerekli birincil kaynakları bir araya toplamıştır. Nureddin Ferruh ile ilgili kitap oylumundaki ilk çalışma olması sebebiyle de bundan sonra yapılacak başka çalışmalara kaynak teşkil edecek hem edebiyatla hem de tarihle ilgilenenlerin dikkatine sunulmuş bir eserdir.

Kaynakça

[Bölükbaşı,] Rıza Tevfik (1945). *Tevfik Fikret*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Kolcu, Ali İhsan (2017). *Serbest Şiirin İlk Kuramcısı: Nureddin Ferruh Alkend: Hayatı-Sanatı-Eserleri*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.

“Şafak Sadâları”. *Malûmat* 28 (25 Ağustos 1310): 218-220.

Uçman, Abdullah. “Tevfik Fikret-Rıza Tevfik”. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/158139> (Erişim: 31.01.2016)